

ÖRÖK INKOGNITÓ

„Rangrejtve élünk, álruhás királyok,
földi porhüvelyt öltött istenek.” RG.

**Válogatás Rudnai Gábor a kis LANT Irodalmi
Folyóiratban megjelent verseiből**

Németh Dezső: Rudnai Gábor a múzsával és pegazussal. Pasztellkréta, 280x210 cm.

**Amikor Gábornak megjelent az INKOGNITÓ c. kötete,
beszélgettem vele és akkor mondta: „Lehet, hogy ez lesz
már nekem az örök inkognitóm.”**

Szerkesztette: Németh Dezső

Emlékezés

Rudnai Gábor költő nemcsak az általam szerkesztett (LANT) kis Lant Irodalmi Folyóiratnak volt kezdetől fogva hűséges munkatársa (1990-től), de egyben barátom is volt. Betegsége idején többször vittem a kocsimmal kezelésre, vizsgálatokra. Amikor felfedezték rákos betegségét sokáig beszélgettünk telefonon. Később örömmel számolt be arról, hogy az egyetemi klinikákon történő összejt beültetéssel talán sikerül a gyógyulása. A belgyógyászatot helyezték el, és odamentem, vittem Gábornak gyümölcslevet, téliszalámit, érdeklődtem, hogy hol van, de még a főnővér sem tudta, hogy hova lett. Erőszakosan követeltem, hogy:

- Mondja meg hol találom? Hiszen a portán be van írva a neve!

A nővér ideges lett és megkérdezte erélyes hangon:

- Maga kicsodája a Rudnai Gábornak?
- Miért, ha megmondom, tudja, hogy hol van?

Majdnem kidobott az irodából. Amikor ezt a Gábornak elmeséltem, jót derült rajta. Én vittem el orvosi vizsgálatra, amikor leszálalékolták. A várakozásoknál jókat beszélgettünk, de meglátogattam a kőtárban is, egyik kőtári versének honoráriumaként egy üveg tokaji aszút vittem neki.

Egyébként is életszemléletére nagyon jellemző volt a satirikus felfogás. Verseit, ha figyelmesen olvassuk, észre kell vennünk azt a ritka humort, ami a Gábor költészetében természetes valójában benne van. Nagy költő volt Ő, de nem kellett senkinek, mert szerény, igazságszerető ember is volt, nem dörgölődött a babérokat osztókhöz. Tudomásom szerint, még egy kicsi díjat sem kapott.

Mindössze három kötete jelent meg életében, de ez a három nagyon sokat ér.

Amikor az újpesti kórházba vittem CT-re, a vizsgálat után megkért, hogy vigyem el egy borbélyhoz, hogy levágják a haját egészen rövidre, mert a kemoterápia miatt, ha úgyis kihullik, nem lesz olyan feltűnő. Amikor kijöttünk a fodrásztól, szegény Gábor a tüske hajával szánalmasan nézett ki.

Humorizálni akartam és ezt mondtam neki:

- Na, már a te hajadat sem lengeti a szél.

Nagyon megbántam ezt a mondatot, mert láttam arcán a szomorúságot.

Aztán bementünk egy kínai étterembe ebédelni, ahol szerénysége miatt nem tolakodott a pulthoz, és itt a kínai kasszáló nő hangosan megjegyezte társának:

- Nézd már ez nagy mamlasz, mi vár ez ott?
- Én felálltam, hogy a kínai nőtt rendreutasítsam, de Gábor megfogta a karomat és így szólt:
- Hagyd csak, nem magyar, kínai. A sárga irigység beszél belőle.

Utoljára, amikor személyesen láttam, az újpesti kórházban a lábával operálták. Kétségbeesetten hívott fel engem, hogy szerezzek neki egy szobai WC-ét, mert nem tud kimenni és a kacsába meg nem megy neki. Nem tudtam hirtelen mit csináljak, de eszembe jutott a gyógyászati segédeszköz bolt, és szerencsére volt egy szobai WC. Csepelről Kispestre a legnagyobb forgalomban vittem el neki, talán egy második emeleti kórteremben feküdt, oda cipeltem föl az igazán elegáns és jó drága eszközt. Nagyon örült, amikor meglátott. Személyesen ekkor találkoztam vele utoljára. Amikor eljöttem megsimogattam a fejét és azt mondtam neki:

- Ha nagy bajban vagy, hívj nyugodtan!

Ez 2008 nyarán volt. Telefonon még ezután is beszélünk. Legtöbbször a betegsége volt a téma. Aztán elnémult, nem küldte tovább precízen, fekete tollal, az ékezeteket is pontosan jelölt verseit vagy más írásait.

A Lant közel hetven számában publikáló Rudnai Gábor a legújabb magyar irodalom nagy lírikusa volt, most halála után remélem, nagyobb figyelmet kap, mint életében.

A kis Lant szerverén 2005-ben így írtam Rudnai Gáborról:

Rudnai Gábor bölcsészdoktor, költő, munkanélküli, kőtári teremőr, aki az értelmiség értelmes feltámadását reméli. Intellektuális költészetével szellemi örökösként a Nyugat 6. nemzedékének tagja, amely természetesen nem létezik, mert a Nyugatnak csak három nemzedéke volt. Mindegy, akkor is, Rudnai költészete a nyugatosok nagy hagyatéka. A rendszer ugyan képzettségéhez nem méltó posztra rendelte, de költői szellemét nem tudták megtörni. Kőtári verseiben, mint poeta doctus mutatja be mesteri tudását.

Németh Dezső

Tartalom

Transzplantáció
Műtét előtti vallomás
Halálnak halálával
Van Gogh
Bujdosónóta
Melpomenéhez
Császárfibula
Bio
Inkognitó
6. nemzedék
Vitorlás
Legenda
Nagyanyám
Századforduló
Elégia
Lapidárium
Osztálytalálkozó
Bocskai koronája
Könyves Kálmán gyűrűje
Egyperces
Csak röntgenkép
Kr.u.
Kőhajító gép
Fordulópont
Érzelmes alaktan
Tropaeum
Delfin
Állatvilág
Afrika
Élni
Bronzkori sír
Jászdózsai domb
Rudabánya
A köszönyeg madara
Koncert
Tóparton
Köszönyeg
Sárkányölő Szent György
Árvíz
Thészeusz és Minótaurosztól küzdelme
Por és hamu
„Csak később kezdődik...”
A dal születése
Megálló
Hajrá
A füst árnyéka
Melodráma
Károly híd
Kincskeresők

Transzplantáció

Ahogy a kígyó levedli a bőrét,
úgy vetem le én is, ami voltam,
bár ugyanúgy csúszkállok a porban,
a test kopik, s a lélek egyre pőrébb.

Úgy veszttem el mindazt, ami voltam,
hogy azt hihetem, újjászületek.
Lehet, hogy többé nem leszek beteg?
Önáltatás, mert nincs jövőm, se múltam.

Bár ugyanúgy csúszkállok a porban,
összejtekből a test végül felépül,
de mit talál a lélek menedékül?
Hogy rettegélve, s hova tűnik holtan?

Ahogy a kígyó levedli bőrét,
a test kopik, s a lélek egyre pőrébb.

Műtét előtti vallomás

Életem utolsó esélye vagy.
Nélküled üresen kopognak a szavak.

Életem utolsó esélye vagy.
Titkodat feltörtem, kifosztottalak,

bűntudatot érzek és megkönnyebbülést,
holnap megforgatják bennem a kést,

mit érzel ezalatt? Talán közönyt.
Jobb így. Ha elfutná szemedet a könny,

szégyellném magam, hogy elcsúfítalak.
Az én életemben csak te vagy a nap.

Egy könnyet se értem, csak nevetést!
Holnap megforgatják bennem a kést.

Nem latolgathatom, szabad, nem szabad.
Életem utolsó esélye vagy.

Halálnak halálával

Szólt az Isten a Halálhoz:
- Állítsd elő a pékmestert,
agya, mája, mint a szita,
minden pénzt italtra áldoz.
Ment a Halál... s egy tanárt hoz.
Haraguvék akkor az Isten,
ekképp szólott a Halálhoz:
- Talán te is megkóstoltad
a pék savanyú borát?
Hogy tévedhettél ekkorát?
- Elvételtem a házsámot,
kora, neve azonos,
de másodszor nem hibázok.
Nem is vitázott az Úrral,
ment a halál dérrrel-dúrral,
nagy sietve.
Villám vág a feszületbe,
kiapadnak a kutak.
Padlásán egy jámbor gazda
régli lomok közt kutat,
kötél akad a kezébe.
reggelre ő a harmadik.

Bizony, barátom, úgy vagyunk ezzel,
ahogy a lusta diákunk,
feleléskor szemrehányón kérdi:

Miért pont én?
És valóban: miért pont ő?
És most: miért pont te?
És egyszer: Miért pont én? Azt mondják, úgy aludtál el,
baldog mosollyal.
Miféle álnok
tolvaj
lopta meg álmod?
Nem bányató, nem tenger, Kis- vagy Nagy-Duna,
minden és semmi a halottak hona.
Minden és semmi.
Ki tudja, tudja-e bárki számba venni,
mit is jelent,
sok vagy kevés
a földi lét?
Ennyi,
csak ennyi,
ez a tiéd.
Miénk a csend,
miénk a rettegés.

Van Gogh

A szenvedés saruit majd leoldod.
Lehetsz-e boldog?

Lázár vagyok, mint a napraforgó, pályámat a nagy Naphoz kötöttem.
A törvény: örvény, UFO a gabonakörökben.

Kering, özönlik rám, a dögre a varjú.
Lázár vagyok, élve is múmia-arcú.

Hemingway lövése, ahogyan célt téveszt a vadász.
Ez gyávaság, vigyázz!

Napút, Nakonxipán? Meghallani elég lesz fél fül.
Napórán ecset, várom sugarát – szólíthat szája nélkül.

Bujdosónóta

Magam pusztulásán, ily hamar múlásán hogyne búslakodnék?
Vajon s merre mennék, mint hívatlan vendég kihez kopogtatnék,
kihez kopogtatnék, kiben bizakodnék, sajgó sebeimre balzsamot hol kapnék?

Tűzön-vízen által, sarkamban halállal oltalmat keresnék,
testemnek nyugalmat, vétkimre irgalmat oly igen szeretnék,
holott megpihennék, étket-italt vennék, egy álló estére mindent elfelednék.

Melpomenéhez

- Dr. Dályai Margit latintanár nő emlékének -

Ércnél, fércnél vagy élcnél maradóbb?
Ki így, ki úgy, tagadja vagy sem,
halhatatlanságra vágyik, az utókorhoz
vagy éppen hozzád, Múza, fohászkodik.
Félsznél maradóbb diktatúrában,
érvnél maradóbb esztétikában.
Mi áll örökké? Rómában a Capitolium,
Pétervárott Sándor cár emlékoszlópa.
És Budapesten? Hányatott életűek a szobrok,
leöntik, ledöntik, beöntik őket.
Múzeum = múzsáknak szentelt liget.
Madarakkal társalkodom:
köszönyegével, pannon piacon átrepülőkkal -
kezdődjék új reneszánsz!
Régészet, római kőtár.
S jóval előbb: latinóra a Városligetben,
füvészkertben, közel a "Fuit" sírkőhöz
és, persze, az István Gimnáziumhoz.

"Ép testben ép lélek":
Ókori diskurzus tavaszi fáradtság ellen.
Mindent tudtak a görögök, rómaiak!
amit meg nem, azt nem is érdemes tudni.

Császárfibula

/Gepida királyi kincs. Magyar Nemzeti Múzeum, régészet/

Mint a poraiból megéledett fönix,
gepida dicsőség tükre ez az ónix.
Ruhaszárny madarát elvarázsoló dísz,
azt mondja a nőnek: Jöttél, láttál, hódíts!

Lehet-e Bizánccal békés szimbiózis?
Hány dühödt támadás a halálos dózis?
Titkold a félelmet, ha arcot redőz is!
Párás lett a tükröd, véres a folyóvíz.

Bio

Sütő Ildikónak

Élelmiszerben a bio
vagy csak a házi koszt a jó.
A hatás kimutatható:
a Jangcét átúsztta Mao,
itthon egy főzelékfaló,
rettenthetetlen sportoló,
kinek nem árt se jég, se hó,
télen a Dunát, a folyó
nem tisztább, mint a lefolyó,
fülét is veszhetné, mint Vincent
van Gogh, ha nem a ginzeng
tea volna az itala,
de így tele
vitalitással védve lesz
az ember lánya vagy fia;
dühönghet kint a maffia,
sose keresd
a vést, a stresszt,
tehát
csak főzz
egy jó erős
teát,
átítat
az áhítat,
mindent feledtet és legyőz,
le a
tea-
gőz.

Inkognitó

Az a nők-bálványa szépfiú
egy életem át hűséges marad
Ilonához, a daloló nevűhöz,
csak a halál küszöbére érve
zavarja meg sztoikus nyugalmát
az utolsó, elsőpró szerelem.
Minden halott fölött az ő szava harangoz.

Az a kockafejű poényáros
nem játszhatja el a hegedűszólót,
fejébe nézhetsz, mégsem ismered.
Szobra alatt ülhetsz a kávéházban.
Az a fekete-sápadt ifjú titán
csak a fiában él tovább,
az lesz a spártai hírhözó.
Esti, Kanicky, Sárkány.

Mit is rendeljünk? Kis irodalmi?
Nektárt és ambróziát?
Vagy csak szódát - dupla buborékkal?

Rangrejtve élünk, álruhás királyok,
földi porhüvelyt öltött istenek.

6. nemzedék

Nektek: 1909. szeptember 10.
Nekünk: 2001. szeptember 11.
S.O.S. Válasz fizetve,
VAKBELET...SÜRGŐSEN...KIVETETNI!

Vitorlás

A vászonrolók mind kifeszítve,
ajtó, ablak kitarva.
Ó jöjjetek ti rég eltávozottak!
Felvonom a lábtörlő kikötőhidját,
jó széllel
- hova is? -
- utazunk.

Legenda

Összekötözve holtan is,
mert még így is veszélyes.
Talán beszél a porban is,
gondolkodik és érez.

A szemüvege eltörött
és lyukas, mint a zászló.
Jöhet még kun, tatár, török,
felkel, mint Szent László.

Nagyanyám

Nem eszem többé csörögefánkot.
Nem hallok az enyingi malomról,
sosemvolt koromból
dörömből
az a malom.
Olyan öregem, hogy szinte fiatalon.

S még régebbre is érdemes:
a Temes
partján lugas -
Lugos.
Főtér, sétatér, tollas nagy kalap.
A csupa-csipke századfordulón
délibáb-múlt és hurrá-hangulat,
kisasszonyok,
nagyasszonyok
és számos ködlovag,
iparosok és iparkodók,
semmirekellők és előkelők,
járókelők,
gyanútlan forгатag
a békebeli háború előtt.

Elbarnul előbb a fénykép, aztán a társadalom.
Mi adott erőt
felnevelni öt gyereket,
keresni két pöröly között
a rést,
átvészelné pincerazziát
és padlássöprést?

Egyetlen szentség: a szeretet,
Egyetlen kötelék: a család.

De kikapcsolható-e gombnyomásra,
akár a tv, rádió -

a világ!
Halottaknak mennek a levelek
légipostán a mennyországon át.
Sehol a visszhang,
s te még pengőben számolsz.

Hány holt,
hány élő,
hány túlélő,
elbujdosó és rabnak visszatérő
gyűlik köréd a végső számadásnál?

Késő.
Letörli a mosolyt és a ráncot,
kifaragja arcod egy kegyetlen véső.

Amíg éltél, éltetett a munka,
ezt hagyta örökül mindannyiunkra:
nincs írás,
csak hímzés a párnán,
nincs eső,
csak szemünkön szivárvány.

Talán a horgolt terítők
visszalapozzák az időt?

Nem eszem többé csörögefánkot.
Nem hallok az enyingi malomról.

Századforduló

“Ott künn a Brezinán az a fekete folt...
Fekete folt helyén valaha akol volt.”
Ott künn a Tarajkán az a vízesés,
színe is szivárvány, szava színlelés.
Krakkóban vagy Lőcsén vagy Abaújszántón;
fekete fogaton vagy szikrázó szánkón,
hegynek föl, völgynek le, pokoltól az égig,
milyen szélvész hurcol hegyen-völgyön végig?
Krakkó Leonardo, Gács pedig Raffael
reneszánszát várja, mikor jön újra el?
De itt a hidegben a lélek is fázik,
Pécs is elfagyasztja mandulafácskáit.
Mandulafa? Cédrus? Korai tavasz még.
Pedig recseg-ropog majd minden ereszték!
Orvosság, elixír, hosszú élet titka?
Szántón a patika kapuja kinyitva,
dédapám kezében tokajis üvegcese:
Igyunk jobb jövőre, százados szüretre!

Elégia

Mint lakatlan ház ajtaján a szél,
úgy csikordul a csend,
ha vág a fény, ha hűvösen dereng,
tapogatódzva , mint a vak
fehér botja, a szavak
tétovasága, de botló
életednek támaszt nem jelent, -
kopogtatod, de át nem ütheted
a reménytelent.

Az ég üvegén égő jégcsapok,
a csillag-cseppkőbarlangban megállsz,
lassan omlasz, mint a cseppkövek, -
az állat is kerít társat magának,
te egyedül vagy, és kopár szíved
behavazza a bánat.

Lapidárium

A Magyar Nemzeti Múzeum kőtárában látható
nagy szarkofágról és kerti asztalról

Itt nyugszik X. Y. római polgár,
nemzete dísze, családja támasza,
családfő, jó apa, szerető férj.
Igaz, ami igaz, szülői parancsra,
későn és nehezen nősült,
így viszont könnyedén csalta meg nejét.
Rangjábéliek híján elkapott egy-egy rabszolga nőt
vagy éppen fiút, ha pedig az se volt,
meghágta a kecskét.
Politikailag mindvégig következetes:
annak adja el voksát, aki a legtöbbet fizeti érte.
Valljuk be, bakszagú élvhajhász volt a barátunk,
nem jobb és nem rosszabb bármelyikünknel.
Szarkofágja üres, csontjait rég kidobálták,
síri laka ablaka tárva, jókora lyuk,
gyermekek játszanak: aki bújt, aki nem, megyek.
Mi lesz, ha egyszer majd minket is így mutogatnak,
vájkkalva életünk titkaiban?
Túlérett civilizáció.
Túlérett, mint a szőlő a szarkofág falán,
vörösen buggyan a vére,
indája közös családfánk.
Üljünk le együtt a kerti márványasztalhoz,
közepéből törjön magasra a víz,
napernyő helyett szökőkút vízsátora!
Élők és holtak találkahelyén

ki vonná meg tőlünk az isteni nektárt?
Bizony mondom néktek, elkárhozunk.

Osztálytalálkozó

Áll Konoróth Gyula a menny kapujában,
és összeírja a későnjövőket.
Sokan vannak már odabenn:
Draskovits történelmet magyaráz,
Dályai Margit kívülről fújja a könyvet,
mint ahogy mi is a memoritert,
Szász Istvánné Horváth Jánost idézi,
vázlataiból jól megélhetünk
érettségien, egyetemi vizsgán.
Már csak egy epret kell a szánkba dugni,
és beszélünk, mint a vízfolyás.
Béres tanár úr a fejeket méri:
Egyensapka, jelvény kötelező!
Csengetés, lélekharang.

Átkeresztelték az utcákat,
átírták a történelemkönyvet.
Csak a szomszédban: Foxi Maxiból
Knödelsakademie.
Micsoda idők és még olyanabbak!
Állj! Ki vagy!?
Csak a szem világít a rommá lőtt arcból.
Mi vagyunk a béke veteránjai.
Emelem poharam! Arma virumque cano.*

*"Fegyvert és férfit zengek" Az Aeneis kezdő szavai.
szerk.

Bocskai koronája

Én, Bocskai István, Erdély fejedelme,
kit királlyá emel a szultán kegyelme,
királyi koronám fejemről levéve
tanácsért tekintek az egykedvű égre,

azután azt mondom: Maradjon csak jelkép,
ismervén ismerem én a magyar lelkét,
kifosztott országban nem kell urizálni,
épp a szerénységhez kell most a kurázsi.

Zsigmond fejedelem meg sem állt Prágáig,
ne hidd, hogy bukása bárkit is meglágyít,
óvja-e vagy őrzi, elnyeli a Hradzsín,
fecskefarkú zászlóm mélyvörös harag-szín.

Az én ékességem nem medál, nem hajtű,
az én erősségem minden egyes hajdú.

Ha a poklot látom, felnézek az égre,
úgy kérek megnyugvást, koronám levéve.

Könyves Kálmán gyűrűje

Magyar Nemzeti Múzeum

Forgasd el a gyűrűt: boszorkánymáglyák égnek.
Forgasd tovább: égnek a könyvmáglyák is.
Látod a jövőt, csak a jövő nem lát téged.
GUT GUT GUTANI TABAL*
Vízre ír, visszhangnak kiabál,
aki emberre bízta a törvényt.

* A gyűrű belsejébe vésett varázsszavak.

Egyperces

- In memoriam Ö. I. -

Margóvágóval felnégyelt világ.
A fűre lépni tilos, a vízen járni szabad.
Négy égtájról jöttek a háromkirályok,
jött a Félshzeg, a Kimért, a Tevékeny,
és kijalta.*

*Jaltára utaló szó.

Csak röntgenkép

Csillagszóró fennakadt szikrái -
vízcseppek a levelek hegyén.
Nem süt-e át rajtunk is egy másik
sugárzás, egy földöntúli fény?

Az idő-létrán téged is megállít
a perc szépsége, könyörtelensége,
mikor az ember áttetszővé válik,
s nem marad meg, csak a röntgenképe.

Kr.u.

Mikor született Krisztus? Kr.u. 6-ban.
Lehet, hogy kétszer éltem, százszor is meghaltam.
Ha visszatér a lélek, vagy el sem távozik,
látom, ahogy az Isten álmában lát mozit,
áttűnik a kép a képbe: ember, állat, növény,
ma már magam se sejtem, hogy melyik voltam én.
Hát óvatosan lépkedj, lélegzik a föld,
amit pipacsnak hittél, véráztatta folt.

Kőhajító gép

Ballista

Nemzeti Múzeum, régészet

A kőhajító gép óriási csúzli.
Egy rögzített íjat kell csak hátrahúzni,
azzal lehet falat vagy fejet bezúzni,
olyan apróra is, mint egy zacskó müzli.

Jöhet majd az ágyú, bomba és rakéta,
nagyobb hatásokra vágnak már régóta.
Tű és víz határán megy a libikóka,
aki csak gyanakszik, gyáva, idióta.

Ma már a harcmezőn alig kell bátorság,
nem a hadvezér dönt, hanem a hátország.
Jaj a veszteseknek! Vetnek nekik morzsát.
Justitia félvak, akárcsak Jumurdzsák.

Fordulópont

A Vezúv füstje régesrég eloszlott.
Pompeji vörösen kel fel a nap.
Kétezer éves rettegés után
kinyithatod végre az ablakodat.

Szomszédaid a házfalakba égve -
hirosimai tűzzománc.
Nincs út, csak tévút: háború és béke,
Kelet és Nyugat, Róma és Bizánc.

Érzelmes alaktan

Szomjas a víz vagy fázik a jég? Előbb, mintsem egy fiatal lány
megértse azt, kinek napja - nélküle - leáldozik.
A magyar -ság, -ség /németül: -heit , -keit / főnévképzőt gyakoroljuk.
Balra a német tankönyvben a hiányos mondatok állnak,
jobbra egy oszlopban a behelyettesíthető gyűjtőnevek:
sötétség, egyszerűség, újdonság, többség, stb.
Kérdezem: "Mi az ember legnagyobb kincse?"
Két műtét előtt nem csak a tanári segédkönyvből tudom: "Az egészség".
De mit felel Kriszta?
Melle is csupa feszült figyelem, még a pulóvere is belepirul,
ahogyan boldogan kikiáltja: "A szépség!"

Delfin

Madarak menekülnek az égbe,
delfinek, bálnák a tenger alá.
De csak a delfin menti meg az embert,
amikor örvénylik a halál.

És szól a delfin: Atlantisz lakója,
neked a földön kívül nincs hová!
Arany cipőben lépeget a parton
Kirké vagy Nauszikaá.

Állatvilág

Mindenütt csak éhes szájak -
fogak, csápok, tapadós nyelvek.
Ha elmegy rejtekhelyük mellett,
fölszabálnak.

Vagy belőled is kitörne az állat,
vetélytársadba is belemarsz,
amíg tartana a harc,
addig se szégyen, se utálat?

Jóllakottan eltolod a tálat,
vagy szétpukkadsz,
          hogymásoknak ne jusson?
Lehet-e szavad túl a kusson,
mikor a hordák összeállak?

Afrika

Megállsz szemközt az éggel:
egyetlen napkorong.
Ebben a kohóban készült
emberi fajunk.

Fenséges, mint az oroszlán,
aljas, mint a hiéna,
egy testbe összegyúrva
a lelkek maradéka.

Ez a föld vallató is,
mint minden őshaza:
ki csalta meg, s ha elment,
kinek volt igaza?

Hazudsz, hamis nyomon jársz?
Nem védheted magad,
gyűrűbe szorulsz, úgy, mint

becserkészve a vad.

Szöknél az istenekhez?
Messzi és havas a csúcs.
A Kilimandzsáróról
visszafordul az út.

Aranypénzt látunk az égen -
korong volt odaát.
Ugyanazt a napot nézzük,
s keressük Afrikát.

Élni

Elélni, megélni, átélni, túlélni.
Kiélni? Felélni?
Csak úgy beleélni?
Össze-vissza élni?
Visszaélni?
Előzőbe visszahalni? Újraélni?

Élhetetlen? Halhatatlan?
Élőhalott.

Bronzkori sír

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészet)

Fekszem a földben, mellettem bronzedény.
Fölöttem suhog a fű sörénye,
kőpaták zuhognak, mint az eső.
Kié a földi ég, kié az égi mező?

Fekszem a földben, mellettem bronzedény.
Hány évszázad a "mi", hány másodperc az "én"?

Engem a halál két vállra fektet,
hallom, hogy éltek, sírtok és nevettek,
magzattá gyűrötten én is kinyújtóznék!
Nélkülem felhős a föld, nélkülem sáros az ég.

Jászdózsai domb

(Magyar Nemzeti Múzeum, régészet)

Romra rom és gyomra gyom és házra újra ház.
Prágában sírra sír és gyászra újra gyász.
Lehet, hogy Babel tornya így épül tovább?
Házad lesz a sírod, sírod a hazád.

Rudabánya

Magyar Nemzeti Múzeum, régészet

Ahogy ma újra látom,
az elsüllyedt világon
átgázol néhány lábnyom.

Öt ujja van, hat ujja?
Nem táltos, most tanulja
a járást, másodszer, újra,

ha elbukik is, felkel,
mindegy, majom vagy ember,
csak zúg a Pannon-tenger.

És bezárul a lignit,
és aknát is alig nyit.
Az égből egy szeletnyit
adatok nekünk!

A köszönyeg madara

/Nemzeti Múzeum, római kőtár /

Kis félkörben a nagy félkör közepén, római mozaik diadalíve alatt,
kis félkörben, az ég nyílásán,
gyümölcsfa ágán sétál egy madár.
Köszönyeg termését, fanyarpiros meggyet szemelget.

Ülj le a márványlépcsőre, és hagyd, hogy a válladra szálljon!

Koncert

A kórusból kiválik egy hang,
megbicsaklik a harmónia.
Mindig magányosan szárnyal a lélek,
de csak hamisan szabad szólnia.

A többiek? Csak tatógó halak.
Ma este megtörtént a csoda.
Fülkagylókban visszhangzik a tenger,
szirénsziget a csillár korallzátonya.

Tóparton

Szél borzolja a vizet,
a sás zizeg,
borzong a hínár, megbolydult ideg.

Aztán a nádszál sípol.
Hullámhegy, örvény: görcsbe ránt a téboly.
Jön a vihar, és leszakad az égbolt.

Köszönyeg

Nemzeti Múzeum, római kőtár

Pasztellszínekké szűrődnek a harsány lobogások,
jámborrrá a vadóc, honatyává a demagóg zsebrák.
Négyévenként a képkeretekben a portrékat kicserélik,
újraírják - jövő híján - a múltat.
Van, aki latinról latinabbra latinosítja nevét,
felszabadított rabszolga - szégyelli görög szüleit.
Ám azért épült az átrium, hogy az utca zaját kirekessze.
Le a hordószónokokkal! Ez itt a béke szigete.
Nem labirintus a római mozaik:
tisztá, világos mértani forma.
Világod is ilyen: istenek íratlan törvénye irányít,
állócsillag, ha kitör a káosz.
Télen hevít, nyáron hűt ez a mozaikpadló,
csúszkáltál rajta mint gyermek,
feküdtél rajta hanyatt, karod a párna a tarkód alatt,
ábrándozó siheder,
később meg, ifjúként, hasmánt, gyönyörből mély álomba zuhanva.
Elszédülsz öregén, veritékesen, zihálva ébredsz,
hangokat hallasz, füled a földre tapasztod.
Halotti lepelben kirajzolódik a tested,
ám ez a köszönyeg lelkednek lenyomata.

Sárkányölő Szent György

Kolozsvári György és Márton szobra

Jönnek a sárkányok: szárnyas dinók,
lecsapnak, mint Hitchcock madarai.
Hol van annyi Szent György, hogy őket legyőzze,
a szétrombolt várost össze is legózza,
hiúságát pedig hőstettel legyezze?

Csobog a víz és csobog a vér
a Hradzsín udvarán.

Árvíz

Elsodor az áradat,
a tavaszi vizek.
Úszom, mint a kidöntött fa,
lombom sem zizeg,

csukott szárnyal evezek
az óceán felé,
de sehol a sós szabadság,
piszkosszürke lé

forogat csak körbe-körbe,
végül partra vet.

Tűzifának se jó, aki
korhadt és öreg.

Thészeusz és Minótaurosز küzdelme

Építmény része, Nemzeti Múzeum, római kőtár

Ma már a bikafejűt elküldenék szervátültetésre.
Nagyon nehéz, mert összenő, ami összetartozik.
Mennyit kell járni utána! Kész labirintus!
Ki lesz a donor? Talán egy kentaur?

És addig? Hosszú a várólista.
Jöhetnek sorban a szüzek,
nem jó, ha lejár a szavatosságuk,
ezért kell orvosi igazolás,
mint Ausztrál Andinak a Big Brother Házban.

Vagy marad a hagyományos megoldás?
Szemtől szemben a hős meg a szörnyeteg.
Küzdelem életre-halálra -
de minek a képen a pontozóbíró?

Ariadné feltekeri majd fonalát,
köt belőle jó meleg pulóvert
Thészeusznak öreg napjaira.
Felirata örökzöld sláger:
"Fel, torreador!"

Tropaeum

Nemzeti Múzeum, régészet

Gyűlöld ellenséged reggel, délben, nonstop!
Neked ez diadal-, neki szégyenoszlop.
Fegyverét, ruháját póznára akasztod.
Gyermekek dobálják, leköpi parasztok.

Így is boldog lehet, hogy élve megúsza!
Száradhatna ő is ott, karóba húzva.
Vagy a feje volna dárdahegyre tűzve,
törzsét meg a lábát kutyák tépnék össze.

Pedig ő is ember, nem madárijesztő!
Hősiesen harcolt, noha csatavesztő.
Ilyen a túlélés? Hol marad a fair play?
Vagy szerencsejáték ez is, mint a ferbli?

Por és hamu

Úgy kezdődött, hogy megszülettem,
s úgy végződik, hogy meghalok.
Egyikhez sem volt semmi kedvem,
de ha már így áll a dolog,
két pont között az egyenes
csak úgy tetszik, ha kanyarog.

Élek ugyan, de széjjelporladok,
csontjaimat felfalja a rák.
Két pont között az egyenes -
sehonnan sehová tart a világ.
Írjak-e? Kinek? Utókor se lesz.
Az adott szó csak engem kötelez.

Költők szájából ömlik a panasz.
Miért? A végeredmény ugyanaz.
Körtörténet a múlt, Képtelen Krónika.
Mindegy, mi a baj oka és foka,
melankólia vagy csak kólika.

Két pont között az egyenes
a Vidám Parkban ingyenes.
Emlékeimben néprádió recseg:
- Írók, írjatok remekműveket!

Választhatsz: fegyenc
vagy kegyenc.
Díjeső: hatalmi
jelvény, talmi
dicsőség, kamu.

Láthattok, feleim, éltemben is holtan,
vagyok aki vagyok, nem az, aki voltam,
csak por és hamu.

"Csak később kezdődik..."

Csávás Lajos költő emlékére

Napra vágysz vagy felhők vadlúd-csapatába?
Utolsó szárnycsapással búcsúzik az ég.
Nem élheted a lombok életét,
csak a gyökerekéét.

A dal születése

Se szocreál, se posztmodern.
Most is ugyanúgy születik a dal,
mint régen, ezredévek óta:
ahogy a gejzír tör elő,
ahogy felsír a csecsemő -
őserő
és diadal;
az énekes meg addig él,
amíg kimondja,
belehal,
ha elvetél.

Megálló

A Thököly út - Varsó utca sarkán
felnézek a negyedik emeletre:
otthon vagyok-e már?
Úgy látszik, igen, mert ég a lámpa.
De akkor ki ez az utcán ácsorgó alak,
aki még félórát utazik hazáig?
Emlékszel?
Két kőbárány legelt a Szitakötő utcán,
leheveredtek a sarki ház kapuja mellé.
Ha olykor bárányfelhőket látsz az égen,
hiába a mélabús furulyaszó,
vissza nem csalogathatod őket.

Hajrá!

Kitárt torok -
diktátorok
hangolható hangszere.
Kell egy Vezér!
Nagy a veszély.
Amíg beszél,
bárki beszél,
oda a harmónia.
Vagy ezzel
tesztel?
Se teória,
se teketória!
Fogdmegeknek int a cere-
mónia-
mester.

A füst árnyéka

Arany csengése, lakoma
asztaláról felcsapó
aroma -
ez volt a lét
eszenciája?
Hiába.
Két
hahota
között
ki veszi észre, hogy éltél,
érdemdús
koldus?

Melodráma

Szirup
szerep.
Szeret?
Szeret!
Egy nász,
egy nesz,
ki ez?
Harag
hörög,
A férj!
Affér.
- Pusztulj!
Pisztoly.
Párbaj,
pár jaj,
egy könny.
Függöny.

Károly híd

Átmentem a Gombás-patak hídján.
Közel volt Vác
és messze Prága,
húzott a honvágy
a Károly híd felé.

Mindent feledtem, ahogy áthaladtam,
anyám halálát, apám betegségét,
csak a két part között találtam békét,
alattam
hullámzik a Moldva,
s mintha az idő visszafele folyna,
fölöttem hullámzik az ég,

mögöttem hullámszik a föld,
ükapám felkel,
hívhatja a császár,
szerencsés napot jósolt neki Kepler.
S mi vagyok én? Csak összetört
tükörkép,
alteregő, eltévedt, üldözött
két part, két vallás, két ország között?
Ki vagyok én?
Halottak napjára mit adjak anyámnak?
Visszaforgó órán ugyanúgy van számlap,
egy isten vigyáz ránk, pesti urna helyett
prágai dízsírra tettem koszorút,
kidobták, mert nem kavics, kődarab -
nincs bennem szégyen, megbánás, harag,
jó helyen hajtottam fejet,
tudatlan voltam és naiv,
a szabályokból kiszorult
a szív.

Hiányozni fog
a szmog?
Kőkapun át ugyan hova mentek
panaszra, ti, országúti szentek?
A Gombás-patak füstben fuldokol.
Pedig a bolygó egyetlen sikoly.

Utolszor Prága,
világ világa,
második hazám.
Palackpostával búcsúzom,
immár örök
hajótörött,
vigye a Moldva, vigye az Elba, vigye az óceán!
Aki meglátja majd, először
örül, aztán őrjöng, hogy papír,
nem pedig szomjára ír,
életelixír,
egy pofa sör.

Kincskeresők

A Thököly út 150-ben
csak egy poroló állt az udvaron.
Nem is oda mentünk le kincset ásni,
hanem a szomszédba, Gáspár Feriékhöz.
Szerencsénk volt, hogy semmit sem találtunk,
lehetett volna bomba, kézigránát.
A Varsó utca túlsó sarkán
Sipos Gusztival lábteniszeztem,
amikor éppen nem sakkozni hívott.
Hol vagytok csalódott, kifosztott kincskeresők?
És hol van a kopasz főúttörő,
hón szeretett vezérünk, Rákosi pajtás?
Ellenségei tőle örökölték
(még nem is éltek, igaz, nem is élhettek volna)
az ütemes tapsot és a buzgó,
túlbuzgó névkiabálást.
Abban a lenézett lódenkabátos korban
csak a felnőttek árulkodtak
(volt kinek: a falnak is füle van),
mi, gyermekek, mélyen, csengőfrász nélkül aludtunk.
Nekik a hold is Rákosi kopasz feje,
de nekünk kész csoda: nagy karéj zsíroskenyér.